

छत्तीसगढ़ माध्यमिक शिक्षा मण्डल, रायपुर

द्विक कोकु , ००
ख.क्र दस र०

द्विक XI ००

१/० | कप्र बकब१/२

NÙkhl x<+ek/; fed f'k{k e.My] jk; i g

vkedk

jk"Vh; i kB; p; kZ dh : i js[kk 2005 eaftu fpUrkvka dk mYys[k fd; k x; k gSml dsrkjrE; eain'sk dsgkbZdny , oagk; j l dsMjh eav/; ; u djusokysfo | kffkz ka ds l aak eafopkj djus , oa mudh l eL; kvka dk l ek/kku djus grq NRRhl x<+ek/; fed f'k{kk e.My iz Ru'khy g\$ rkd 'k\$kf.kd y{; ka dh i kflr gks l ds , oa f'k{kk dh xqkoRrk ea l qkkj gks l da

ijh{kkvka ds l e; fo | kffkz ka ds eu eafpUrK , oa Hk; mRiUu gsrk gSfd ijh{kk ds h gksch\ ijh{kk eafdl idkj izu i Ns tk; a\$ dks l k izu ijh{kk dsfy, egROIwKz gks l drsg\$ bl grq foxr o"ka eae.My iz kl jr jgk g\$ fo"K; okj ekMy izu i = dks vc NRRhl x<+ek/; fed f'k{kk e.My ds ekU; rk i klr fo | ky; ka ea Hkstus ds l kFk&l kFk mUga e.My ds os l kbV ea ykM fd; k tk; xkA ijh{kk ds Hk; , oaruko l seDr j [kus dsfy, e.My }kjk gkbZLdny , oagk; j l dsMjh ds fo | kffkz ka ds fy, fo"K; okj d{kk 9oha l s 12ohard izu cid r\$ kj fd; k x; k g\$ izu cid ea ijEijxR izuka ds vrfjDr uohu izuka dk l eko\$K fd; k x; k g\$ izu cid bdkbdkj , oae.My dh ijh{kk ; kstuk ds vuq kj r\$ kj fd; k x; k g\$ ftl l s vPNs vad i klr djus ds l kFk&l kFk ijh{kkfFkz ka ea fo"K; ds ifr : fp mRiUu gkschA

izu cid ds vHkko eaf'k{kdka i kf'udka vK\$ fo | kffkz ka dks i kB; i qrd ds vUr eafn; s x, ijEijxR izuka ij fuHkz jguk i M\$K g\$ bl l sfo"K; dk eW; ka du 0; fDrijd (Subjective) gks tkrk g\$ rFk fofHkUu 'k\$kf.kd mIs ; ka ds vk/kkj ij eW; ka du ugha gsrk g\$ bl h vko' ; drk dks /; ku eaj [krs gq e.My us gkbZdny 1/9oh 10oh rFk gk; j l dsMjh 1/11oh 12oh ds l Hkh fo"K; ds izu cid dk fuekZk fd; k g\$ bl izu cid l s f'k{kdka , oa fo | kffkz ka ea fur uohu izuka ds fuekZk dh vHk: fp mRiUu gkschA

izu cid ea fo"K; dh mi yC/k 'k\$kd l kexh dks 'kkfey fd; k x; k g\$ bl ea uohu ek\$yd izuka d\$ fo"K; oLrj f'k{k.k dsmIs ;] dfBukbZLrj vK\$ vadu dh xqkoRrk ds vuq kj l q afBr djdsj [kk x; k g\$ izu cid eae.My dh ijh{kk ; kstuk ds vuq kj vfry?kq\$Ukjh;] y?kq\$Ukjh; , oa nh?k\$Ukjh; izuka dk l eko\$K fd; k x; k g\$ ifr; ksch ijh{kk dsfy, vH; kl grqoLrqu"B izuka dk Hkh l eko\$K izu cid eafd; k x; k g\$ ftl l s ifr; ksch ijh{kkvka ds vH; kl ea l gk; rk feyschA ifrfnu] ifr l lrg] ifrekg vK\$ ifro"Kz uohu izuka ds ckjs ea fo | kffkz ka f'k{kdka i kf'udka ijh{kdka vK\$ l keU; tu l sfo"K; okj e.My uohu izuka dks vkef=r fd; k tkoskA vki ds }kjk i\$kr fo"K; okj uohu izuka dks tkM\$elj ifro"Kz izu cid dk l ak\$ku e.My }kjk fd; k tkosk] ftl l s izu cid vf/kd ifjiwKz vK\$ vk/kqudre gksrjg\$

ep\$vk'kk gSfd e.My }kjk tkjh izu cid fo | kffkz ka f'k{kdka i kf'udka , oa ijh{kdka dsfy, mi ; ksch fl) gkschA

'k\$kdkeukvka l fgr---

1/4s feat 1/2
vkbz, -, l -

I fpo

N-x- ek/; fed f'k{kk e.My] jk; ij

d{kk % X; kjgoha

df"k l eog

fo"k; & df"k foKku ds rRo ,oa xf.kr

bdkbz & 1

df"k Hkkrd foKku (Agricultural Physics)

vfr y?kqRrjh; izu 1/2 vdlz

izu 1& ,yfcMks D;k gS \ Li"V dhft,A

izu 2& vki kd D;k gkrk gS \ l e>kb; A

izu 3& ty iEi ds nks nksk fyf[k, A

izu 4& D;k gkrk ;fn cjkellVj uyh ds ikjs ds Aj ok;q dk cycyk pyk tk, \

izu 5& ikuh dh cth xkykdj D;ka gkrh gS \ dkj.k l e>kb; A

izu 6& l helr ?k"zk l s vki dk D;k rRi ;z gS \ Li"V dhft,A

izu 7& ykyd okyh ?kfm; kll /kpla ea rst vj xjfe; ka ea D;ka l r gk tkrh ga \

izu 8& vkn'iz e'khu fdl s dgrs ga \ ifjHk"kk nhft,A

izu 9& ;kf=d ykhk] oxkuq kr vj n{krk ea l cdk LFkkr dhft,A

izu 10& mRlykou cy ;k mR{ki cy dks l e>kbz A

y?kqRrjh; izu 1/3] 4 vdlz

izu 1& ekf e ds iokzoku l s D;k l e>rs ga \ vFkz Li"V dhft,A

izu 2& ikkka ij ikys ds ikko dks l e>kb; A

izu 3& l jy ok; qkc ekh ds pkj nskka dk mYys[k dhft,A

izu 4& D;k dkj.k gS fd rjrs l e; euq; gkfk ij pykrk gS dkj.k Li"V dhft,A

izu 5& I e>kb;s fd fojke dksk dh Li'kT;k dk eku LFkfrd ?k"zk xqkkad ds
cjkj gkrk gA

izu 6& ?k"zk ds ekuo thou ea rhu iHko o rhu nqiHko crkb;A

izu 7& f}rh; f?kjuh r= dks fp= cukdj I e>kb;s A f?kju; ka ds Hkj dks ux.;
ekudj ;kf=d ykk dh x.kuk dhft,A

nh?kz mRrjh; izu

izu 1& MkVjh FkzhVjdh jpuk o dk;l fof/k I e>kb;A

izu 2& vk;kej vko`dky rFkk vko`r dh ifjHkk"kk nhft;s rFkk vko`r o vko`r
dky ea I adk LFkfr dhft,A

izu 3& fudyl u gkbMkehVj }kk rkjihu ds ry dk vki f{kd ?kuRo Kkr djus
dh iz;ks fof/k fyf[k;A

&&00&&

vfr y?kqRrjh; izu 1/2 vdl½

izu 1& eK e D;k gS \

izu 2& ok; eMy ea xJ ka dk l xBu D;k gS \

izu 3& vkdfeMht ds fl)kr D;k gS \

izu 4& lyou ds fu; e fyf[k, A

izu 5& '; kurk dh ifjHkk"kk fyf[k, A

izu 6& ok; q eMyh; nkc D;k gS \

izu 7& ?k"zk de djus ds nks fu; e fyf[k, A

izu 8& l dsM W}rh; ½ ykyd D;k gS \

izu 9& fLFkj , dy f?kjuh dk mi; kx dgk; gkrk gS

izu 10& dSykjh dks ifjHkkf"kr dhft, A

y?kqRrjh; izu 1/3] 4 vdl½

izu 1& fuEu rki ka dks Qj sugkbV ea cnfy; s %&

0° C , 50° C

izu 2& dSykjh ekih dh jpuk crkb; A

izu 3& xj ijEijkxr Åtkz ds L=kr fyf[k; A

izu 4& xJ rkiekih ds rhu xqk fyf[k; s A

izu 5& rkiekih ea iz Ør nD dh pkj fo'kSkrrk, a fyf[k; s A

izu 6& yhoj ds izdkj ka dk js[kkfp= cukb; s o i R; d ds , d&, d mnkgj .k
nhft; A

izu 7& e'khu ds pkj dk; l fyf[k; A

nh?kz mRrjh; izu

izu 1& fl DI ds vk/kjud vf/kdre&U; ure rkiekuh dk fp= cukb; s o bl dh
dk; l fof/k fyf[k; A

izu 2& "G" o 'g' ea l cdk fu/kkijr LFkkfir dhft, A

izu 3& fl) dhft; s fd fojkekoLFkk ea fojke dksk α rFkk ?k'kz dksk $\frac{1}{2}$ ijLij
cjkj gS A

&&00&&

bdkbZ & 2

dfk j l k; u foKku (Agricultural Chemistry)

vfr y?kqRrjh; izu 1/2 vad½

izu 1& α, β, γ d.kka ij vkošk dh izdfr crkb; s A

izu 2& ,d rRo dk ijek.kq Hkkj 39 o ijek.kq Øekad 19 gS rks bl ds ukfild ea U; w/kuka dh l f; k Kkr dhft, A

izu 3& l eLFkkfud fdl s dgrs gñ \

izu 4& foyš rk xqkuQy dh ifjHkk"kk nhft; A

izu 5& mnkl hdj.k D; k gS \

izu 6& vk; ru l s D; k rkRi ; Z gS A

izu 7& nD Lugh dkykbM o nD fojks/kh dkykbM ea vrj crkb; A

izu 8& Lo.kZ l f; k (Gold Number) D; k gS

izu 9& l kVf'k; e mojdka ds nks uke nhft; s A

izu 10& izkf.kd ?kky D; k gS \

y?kqRrjh; izu 1/3] 4 vad½

izu 1& l kUnrkj ukeZyrk o rgy; kadh Hkkj ea D; k l cñk gS \

izu 2& vfire fcnq (end point) D; k gS \ vfire fcnq dk vuqti u ea D; k i Hkko i Mfk gS \

izu 3& vkrfjd l pd o ckg; l pd D; k gS \

izu 4& enk ea tD inkfZ ds egRo ij izk'k Mky; s \

izu 5& cQj foy; u dks ifjHkkf"kr djrs gq s muds mi ; kx fyf[k; s A

izu 6& vkgñu; l ds vk; uu ds fl) karka dks l e>kb; s \ 1/2dkbZ pkj½

izu 7& fv.My i ilko dks l e>kb; A

nh?kz mRrjh; izu

izu 1& dkykbMh jlk; u ds egRo dks foLrkj l s mnkgj.k l fgr l e>kb; A

izu 2& vk; uu ij i ilko Mkyus okys foHklu dkj dka dks l e>kb; s \

izu 3& vekfu; e l YQV dks fdl izkj fufeR djks \ l e>kb; s A

&&00&&

vfr y?kqRrjh; izu 1/2 vdl½

izu 1& fo|q vi?kVu l s vki D;k l e>rs gā \

izu 2& pH eku D;k gS \ l e>kb; s A

izu 3& vEyh; o {kkjh; ifrjkskd D;k gS \

izu 4& ty dk vk; uu D;k gS \

izu 5& LdUnu D;k gS \

izu 6& vf/k'kkSk.k D;k gS \

izu 7& ckmuh xfr l s vki D;k l e>rs gā \

izu 8& mojd ds nks vfuok; l y{k.k fyf[k; A

izu 9& enk mojr k dks ifjHkkf"kr dhft, A

izu 10& vikgu D;k gS \

y?kqRrjh; izu 1/3] 4 vdl½

izu 1& enk ea mifLFkr plj e[; [kfutla ds uke o muds l jupuk l e fyf[k; s \

izu 2& N. P. K. mojd l s vki D;k l e>rs gā \ Li"V dhft, A

izu 3& l fe ikskd rko o l fe mojd l s D;k l e>rs gā \

izu 4& pH eku ea ifjorū dk enk ij D;k iHkko iMfk gS \

izu 5& okLrfod foy; u o dkykbMh foy; u ea D;k vrj gS \ Li"V dhft, A

izu 6& fo|q vi?kVu ds mi; ks fyf[k; s A

izu 7& ukbVst u dh vf/kdrk dk ikska ij D;k iHkko iMfk gS l e>kb; A

izu 8& ekuht dh deh dk iks is ij iHkko l e>kb; A

nh?kZ mRrjh; izu

izu 1& I qj QkLQV ykbe mojd cukus dh fof/k fyf[k; A

izu 2& ;ij;k D;k gS \ bl ds fuelzk dh fof/k o mi ; kx dk o.ku dhft, \

izu 3& dkykbMh j l k; u ds mi ; kx fyf[k, A

&&00&&

bdkbz & 3

df'k xf.kr (Agricultural Mathematics)

vfr y?kqRrjh; izu 1/2 vad½

izu 1& I ekUrj Jskh dks ifjHkkf"kr dhft,A

izu 2& &3] 3] a] 15 dk I ekUrj Kkr dhft,A

izu 3& ;fn nks okLrfod I [; kvka dk I ekUrj ek/; 10 vj gjkRed ek/; 6&4 gS rks xqkkRrj ek/; Kkr dhft,A

izu 4& fdrus vak ds sin dk eku $\frac{1}{\sqrt{2}}$ gLok \

izu 5& sin 240° dk eku Kkr dhft,A

izu 6& f}in ias ds nks xqk fyf[k;s A

izu 7& y?kqkd D;k gS \ Li"V dhft,A

izu 8& vuøe 1] 2] 4] 8 dk I kRoka in Kkr dhft,A

y?kqRrjh; izu 1/3] 4 vad½

izu 1& ,d h pkj I [; k; a crkb;s tks I ekUrj Jskh ea gL ftudk ; lxQy 20 rFkk muds oxka dk ; lxQy 120 gLs A

izu 2& Jskh 3] &2] &7] &12 ds 20 inka dk ; lxQy Kkr dhft,A

izu 3& ml Jskh ds 16 inka dk ; lxQy Kkr dhft, ftudk noka in $3n + 1$ gL

izu 4& 4 o 12 dk I ekUrj ek/; Kkr dhft,A

izu 5& 30° ds f=dskferh; vuqkr D;k gS \s

izu 6& fl) djks fd & $(\sin A - \cos A)^2 = 1 - 2 \sin A \cos A$

izu 7& $\sin^2 30^\circ + \cos^2 45^\circ$ dk eku Kkr dhft,A

nh?kZ mRrjh; izu

izu 1& A, B, C ;fn fdl h f=Hkqt ds dksk gka rks fl) dhft; s fd
 $\cos (B+C) + \cos A = \theta$

izu 2& ftl le; l wZ dk mlu; u dksk 45° Fkk ,d LrEHk dh ijNkbZ 25 ehVj
ukih x; h rks LrEHk dh ÅpkbZ Kkr dhft, A

izu 3& xqkkRrj Jskh dh rhu Øekxr inka dk xqkuQy 216 ,oa ; kxQy 19 gA
rhuka inka dks Kkr dhft, A

&&00&&

y?kqRrjh; izu 1/2 vdi

izu 1& &2 vj 8 dk l ekrj ek/; Kkr dlft, A

izu 2& Jskh $1 + 2 + 4 + 8 + \dots$ ds 12 inka dk ;lx Kkr dlft, A

izu 3& $\sin 135^\circ$ dk eku Kkr dlft, A

izu 4& fl) dlft; s $\log 288 = 5 \log 2 + 2 \log 3$

izu 5& ykbV is D; k gS \ l e>kb; A

izu 6& feuh dEl; Wj D; k gS \ l e>kb; A

izu 7& dEl; Wj o ip dkmZ ; ds vfo"dkjd dku gS \ uke fyf[k, A

izu 8& nks jk'k; ka a vj b dk gjkRed ek/; Kkr djus dk l e fyf[k; s A

izu 9& xqkkRed Jskh dks ifjHkkf"kr dlft, A

izu 10& $(2x + 3y)^4$ dk foLrkj Kkr dlft, A

y?kqRrjh; izu 1/3] 4 vdi

izu 1& vupe $4 + 44 + 444 + \dots$ dk n inka rd ;lxQy Kkr dlft, A

izu 2& fl) djks fd $\cos \theta \cdot \tan \theta = \sin \theta$

izu 3& dksk 0° vj 360° ds chp θ ds eku D; k gks tcd $\sin \theta = \frac{1}{\sqrt{2}}$

izu 4& ;fn fdl h xqkkRrj Jskh dk 5oka in] rhl js in dk 9 xqk gS vj njk in 6 gS rks Jskh dks Kkr dlft, A

izu 5& Jskh $1 + 2 + 4 + 8 + \dots$ ds 12 inka dk ;lxQy Kkr dlft, A

izu 6& l ;k 3 o 18 ds chp 4 l ekrj ek/; Kkr dlft, A

izu 7& gjkRed Jskh $\frac{1}{4}, \frac{1}{7}, \frac{1}{10} + \dots$ dk 8oka in Kkr dlft, A

nh?kZ mRrjh; itu 1/5 vad½

itu 1& fl) dhft, fd $\frac{\tan^2 \theta}{1 + \tan^2 \theta} = \sin^2 \theta$

itu 2& fvli.kh fyf[k;s %

i½ qykih fMLd ii½ gkMZ fMLd iii½ ekbØks dEI;Wj

vi½ fmftVy dEI;Wj v½ I qj dEI;Wj

itu 3& ;fn 12 eh- Åps iy ds ds uhrs unh ea fLFkr ,d uko dk voueu dksk 60° dk cu jgk gks rks Kkr dhft, fd uko iy ds vk/kkj I s fdruh njh ij fLFkr gs \

&&00&&

bdkbz & 4

df'k ouLifr foKku (Agricultural Botany)

vfr y?kqRrjh; izu 1/2 vdl½

izu 1& thonð; I s feyus okys nks i kVhu ds uke fyf[k; A

izu 2& i kdfj; kVd , oa ; vdfj; kVd dks'kdk I s vki D; k I e>rs gā \ Li"V
dlift, A

izu 3& xktj o pqlnj ea dku I s yod ik; s tkrš gā \

izu 4& i kka dk yckbz ea c<uk o ekVkbz ea c<uk fdl &fdl fØ; k dks inf'kr
djr k gS \ Li"V dlift, A

izu 5& iRrh dh fupyh I rg ij xhl yxk nus I s D; k gkxk \ I e>kb; A

izu 6& I gthoh (Symbiotic) thok.kj dk uke o dk; l crkb; s \

izu 7& I epz ea feyus okys nks 'kkyka ds uke fyf[k; A

izu 8& xyekj o Npēbz ds oKkfud uke fyf[k; A

izu 9& f}uke i)fr dk D; k rkRi; l gS \ Li"V dlift, A

izu 10& viwz o fu;fer iqi fdl s dgrš gā \ I e>kb; A

y?kqRrjh; izu 1/3] 4 vdl½

izu 1& I wēqkh ds iqi dka dk iqi vjjs[k cukb; s A

izu 2& midy i s hfy; kus h dh rhu I kedu; fo'kškrk, a fyf[k; A

izu 3& ,LdkekbfI fvt dod ds rhu y{k.k mngj.k I fgr fyf[k; s \

izu 4& df'k txr ea dod dh mi; kšxrk dk mYys[k dlift, A

izu 5& ekbdkykth D; k gS \ mngj.k }tjk I e>kb; s \

izu 6& D. N. A. o R. N. A ea ryuk dlift; A

izu 7& gfjr yod o ekbVksdkf.M²; k ds , d&, d LoPN , oa ukekfd r js[kkfp=
cukbž; A

izu 8& ŋlykš e o tkbye dk egRo l e>kbž; A

nh?kz mRrjh; izu 16 vdl½

izu 1& xšukx ikVkehVj }kjk mRLonu dh nj Kkr djus ds iz; kx dks , d
mngj.k }kjk l e>kbž; A

izu 2& l el w-h foHkktu dks fp= l fgr l e>kb; A

izu 3& cŋFke o gđj ds ikni oxhđj.k dks pKVZ cukdj inf'kŕ dlft, A

vfr y?kqRrjh; izu 12 vdl½

izu 1& ikni dks'kdk ds dkbž pkj tlför vakra ds uke fyf[k; s A

izu 2& dks'kdk flkfŰk ds nks dk; l fyf[k; s A

izu 3& jkbcstke ds nks dk; l fyf[k; s A

izu 4& thŰl D; k gš \ Li"V dlft, rFkk buds dk; kŕ dk o.kŰ dlft; s A

izu 5& xqkl w= D; k gš \ Li"V dlft, A

izu 6& ykbl kstke dks vkRegR; k dh Fkšyh D; ka dgrs gš \ Li"V dlft, A

izu 7& esMyokn dh nks mi; kšxrk l e>kbž; s A

y?kqRrjh; izu 13] 4 vdl½

izu 1& tho/kkfj; ka ea foHkkturk ds dkj.k fyf[k; s A

izu 2& viwz iHkkfork dks mngj.k l fgr l e>kb; A

izu 3& dđjfcVl h dŷ ds pkj foF'k"V y{k.k fyf[k; s \

- izu 4& cht dh l j puk l e>kb; A
- izu 5& v d j .k dks i k k f o r d j u s o k y s d k j d k a d k o . k z d h f t , A
- izu 6& e i y k t M + o v i L F k f u d t M + e a d k b z r h u v r j f y f [k ; A
- izu 7& o f) g k j e k u d s e g R o d k s l e > k b z ; A
- izu 8& o k " i k k l t z f o ; k d k , d i z k x } k j k l e > k b ; s A

nh?kz mRrjh; izu 15 v d l z

- izu 1& i k k a d h o f) i j i k k o M k y u s o k y s f d l u g h a i k p d k j d k a d k s l e > k b ; A
- izu 2& e i y k t M + d s f o f i k l u : i k u r j . k k a d k o . k z d h f t , A
- izu 3& : V d h d g d k v i f f k z d e g R o f y f [k ; s r F k d g d k i q i h ; v k j s [k c u k b z s , o a i q i l = f y f [k ; A

&&00&&

bdkbZ & 5

df"k trq foKku o lfe foKku (Agricultural Zoology & Microbiology)

vfr y?kqRrjh; izu ½ vdl½

- izu 1& I ?k i kshQjk dh igpku ds nks y{k.k fyf[k; A
- izu 2& nks vr% ij thfo; ka ds uke o I ?k fyf[k, A
- izu 3& mHk; pj fdl s dgrs gā \ Li"V dlft, A
- izu 4& fVMMk o dklj k p ds oKkfud uke fyf[k, \
- izu 5& I ?k i kstkska ds nks eq; y{k.k fyf[k, \
- izu 6& dpyk Lo fu"kp u D; ka ugha djrk \ Li"V dlft, A
- izu 7& pexknM+ ½ Bath gok ea mMus okyk tho gS fQJ Hh bl s i {kh oxZ ea D; ka ugha j [kk x; k gS \ I e>kbZ, A
- izu 8& fvqyk ky dgl; ik; k tkrk gS \ bl dk D; k egRo gS A
- izu 9& usYfM; k ds nks dk; l fyf[k; s \
- izu 10& thok.kq foKku ½ Bacteriology½ ds tud dku dgykrs gā \ uke fyf[k, A

y?kqRrjh; izu ½] 4 vdl½

- izu 1& gjs 'kky ds rhu vkfkd egRo dks mYyf[kr dlft, A
- izu 2& fo"kk.kq ½ Virus½ dks oxhd'r dlft, A
- izu 3& i kstksk I ?k ds pkj fof"V y{k.k fyf[k; A
- izu 4& dod tky I s D; k gS \ I e>kbZ, A
- izu 5& I ?k , ulfyMk ds pkj mnkgj.k nft; s o bl I ?k ds pkj ieqk y{k.k fyf[k, \

izu 6& dpyk ea dkdw fuelzk dh ifØ;k l fki ea l e>kbž A

izu 7& uj o eknk dkwjko dh igpku ds nk&nks y{k.k fyf[k; A

nh?kz mRrjh; izu 15 vdl½

izu 1& Lru/kkjh ikf.k;ka ds iedk y{k.k fyf[k, rFkk muds l Hkh oxkã ds uke
mngj.k l fgr fyf[k; A

izu 2& dpq dh vkgkj uky dk LoPN j[kkfp= cukdj ml ea fuEufyf[kr Hkkx
n'kkb;s &

½ xl uh ½ iSk.kh ½iik vtek'k; ½iik vla=

izu 3& uj fV.Ms ds tuukaka dk l fp= o.ku dhft,A

&&00&&

vfr y?kqRrjh; itu ½ vdl½

itu 1& frypVVs l s euq; dks gksus okyh nks gkfu; ka fyf[k; A

itu 2& thok.kq dks vkdfr ds vuq kj fdrus Hkkxka ea cka/k x; k gS \ fyf[k, A

itu 3& dodka ds }kjk i kka ea gksus okys nks jkxka ds uke fyf[k; A

itu 4& trq ok; jI o ikni ok; jI ea varj Li"V dhft, A

itu 5& DykbVye D; k gS \ l e>kbz; A

itu 6& izkl h fVMMs D; k gS \ Li"V dhft, A

itu 7& l ?k l hysVvk ds nks igpku ds y{k.k fyf[k; A

itu 8& pkj Lru/kjh trqka ds uke fyf[k; A

y?kqRrjh; itu ¼] 4 vdl½

itu 1& dpq dks mlk; fyakh tho D; ks dgrs gS \ l e>kbz; A

itu 2& dpq dh oxhd'r fLFkr fyf[k; A

itu 3& l ?k dkM/k ds pkj y{k.k fyf[k; A

itu 4& dpa s ds vkfkd egRo dks l e>kb; A

itu 5& eknk fVMMk ds tuukaka ds uke fyf[k; A

itu 6& Lru/kkfj; ka ds izqk y{k.k fyf[k; A

itu 7& , uhfyMk l ?k ds pkj y{k.k fyf[k; A

itu 8& fuEu trqka dk l ?k o oxl dk uke fyf[k, %&

1½ fl rkjk eNyh ¼Star fish½

2½ vkVks l ¼Octopus½

3½ ujhl ¼Neris½

4½ frryh ¼Butterfly½

nh?kZ mRrjh; itu 1/5 vad½

itu 1& frypVvk ds ikpu ræ dks l fp= l e>kb; A

itu 2& i{kh oxl dh ikp fo'kskrk, a fy[kdj mudk o.ku dhft, A

itu 3& l ?k ikVstksks dks mnkgj.k l fgr oxhbr dhft, A

&&00&&